

Underviserundersøkelsen 2021

Hovedrapport for høgskolen i Innlandet.

Innledning

NOKUT's Underviserundersøkelse ble i år gjennomført sammen med NIFU sin Tidsbruksundersøkelse. Undersøkelsen ble sendt til samtlige vitenskapelig ansatte, men underviserundersøkelsen skal kun besvares av vitenskapelig ansatte som veiledet eller underviste studenter i studieåret 2020/2021. NOKUT har ikke oversikt over det totale antallet som veiledet eller underviste studenter i studieåret. Siden man ikke har oversikt over den reelle populasjonen har man valgt å ikke anvende svarprosent, men i stedet oppgi forholdet som en brøk hvor n er antall svar, mens N er antall vitenskapelig ansatte som har fått anledning til å svare. For Høgskolen i Innlandet gis følgende heltall i brøken for institusjon og fakultet:

	HINN	ALB	AMEK	HSV	LUP	HHS
n	233	23	14	67	66	56
N	797	77	48	200	220	220

Det er vanskelig å se om undersøkelsen har hatt høy eller lav oppslutning. Inntil vi får etablert verktøyet TEplan som vil gi samlet oversikt over fordeling av arbeidsoppgavene blant vitenskapelig ansatte, vil vi overlate til fakultetene å vurdere deltakelsen. Vi har ikke fått resultater for DNF og antar at dette betyr at man ikke hadde tilstrekkelig antall svar.

Underviserundersøkelsen ble første gang gjennomført i 2017 (med en pilot i 2016) Det er ikke samsvar mellom spørsmålsbatteriet den gang og årets undersøkelse. Det er derfor ikke mulig å vurdere hvorvidt vi kan se en utvikling mellom de to undersøkelsene.

Studiebarometeret har blitt gjennomført i hele perioden. Denne undersøkelsen har en annen målgruppe og andre spørsmål. Vi har likevel valgt å peke på noen trekk ved Studiebarometeret, som for eksempel veiledning og tilbakemelding (hvor vi har sett en negativ utvikling i Studiebarometeret) og se hvordan dette forholder seg til svarene i underviserundersøkelsen.

Hovedtrekk for HINN

Nedenfor følger vi disposisjonen i undersøkelsen og trekker fram noen særtrekk under hvert hovedområde.

Undervisning og arbeidsformer

Undersøkelsen ber respondentene vurdere i hvilken grad man bruker ulike undervisnings- og arbeidsformer i emnet. Her er det «forelesningen» som fremstår som den mest brukte undervisnings- og arbeidsformen (72%, i stor eller svært stor grad¹). Når man spør spesifikt om

¹ Undersøkelsen bruker en femdelt Likert-skala med følgende svaralternativer:

- I ingen/svært liten grad
- I liten grad
- I noen grad
- I stor grad
- I svært stor grad

undervisningen viser det seg at «forelesning med vekt på formidling av lærestoff» brukes i stor eller svært stor grad (69%). Respondentene mener at det også benyttes «undervisnings- og arbeidsformer der studenten aktivt deltar i diskusjon av lærestoff/innhold (65%), og hvor formativ tilbakemelding underveis er viktig (50%). Det legges mindre vekt på ferdighetstrening (35%).

Undersøkelsen spør om i hvilken grad noen utvalgte faktorer har betydning for valg av undervisnings-/arbeidsformer for emnet. Her ser vi at det er noen faktorer som har særskilt betydning. I det følgende lister vi de faktorene som mer enn 50% av respondentene har sagt at har stor eller svært stor betydning:

- Egen erfaring/kompetanse (81%)
- Læringsutbyttebeskrivelse for emnet eller for studieprogrammet emnet er en del av (78%)
- Tilgjengelig tid til planlegging/utvikling (61%)
- Tilbakemeldinger/forventinger fra studentene (57%)
- Tilgjengelige ressurser (54%)

Det er «tilbakemeldinger/forventninger fra arbeids-/samfunnsliv» som i minst grad har betydning for valg av undervisnings-/arbeidsformer (24%). Dette er påfallende og behandles videre under «Tilknytning til arbeidsliv» nedenfor.

Undervisningen i emnet utvikles i stor grad gjennom underviserens individuelle arbeid (77%). Utviklingen skjer i mindre grad gjennom samarbeid med studenter (27%) eller i fagmiljøet (4-40%). Kollegaveiledning synes å være lite brukt (4%), og den viktigste formen for utvikling i fellesskap er uformell (Uformell diskusjon i fagmiljøet (40%)). Vi vil derfor mene at høghskolen har et potensial for økt kvalitet gjennom organiserte ordninger for kollegial støtte og samarbeid om undervisningen.

Veiledning og tilbakemelding til studentene

Det kan synes som om HINN sine studenter får mye veiledning og tilbakemelding. 64% av respondentene mener at studenten i stor eller svært stor grad får faglig veiledning i tilknytning til arbeidskrav. Det største hinderet for at dette skjer er tilgjengelig tid. 51% mener at studentene i stor eller svært stor grad får tilbakemelding på faglig utvikling. Det er derimot færre studenter som benytter seg av tilbudet om veiledning og tilbakemelding, og studentene veileder i mindre grad hverandre.

Vi registrerer også at våre undervisere/veiledere i mindre grad har behov for å øke sin veilederkompetanse (alternativ under «Egen kompetanse og kompetanseutvikling»). Dette området får en indeksverdi på 2,9 (av 5), som er den nest laveste verdien i dette batteriet.

Det er vanskelig å sammenligne resultatene med Studiebarometeret, da undersøkelsene ikke bruker den samme terminologien. Det er likevel verd å merke seg at studentenes oppfatning av omfanget av veiledning og tilbakemelding er lav (batteriet «Omfang av tilbakemelding og veiledning» (som var en del av Studiebarometeret i 2020)). Tilbakemelding på skriftlig arbeid før innlevering får her indeksverdien 1,1 hvor «1» er «1-2 ganger gjennom studiet» 37% mener at dette aldri skjer. «Tilbakemeldinger fra faglig ansatte på ikke-skriftlig arbeid» får 1,3. Lavest er likevel diskusjon av egen faglig utvikling/resultater med faglig ansatte som får indeksverdien 0,7, hvor 56% oppgir at dette aldri skjer.

Når vi i denne oppsummeringen opererer med prosenttall slår vi sammen «I stor grad» og «I svært stor grad» om ikke annet er oppgitt.

Det synes altså å være klart at det er ulik oppfatning mellom studenter og undervisere/veiledere om omfanget av tilbakemelding og veiledning. Hvorvidt dette er en reell uenighet mellom studenter og undervisere/veiledere, eller om det er et resultat av at studentundersøkelsen har konkrete spørsmål som innebærer at man tar stilling til antall, mens underviserundersøkelsen kun har spørsmål med generell gradering, er uklart.

Veiledning og tilbakemelding er et tiltakspunkt i årets kvalitetsrapport. Når fakultetene arbeider med dette mener vi at man bør bevisstgjøre seg om at det potensielt foreligger ulik virkelighetsoppfatning mellom studenter og undervisere/veiledere på dette punkt. Det kan derfor være avgjørende å gjøre en forventningsavklaring av hvor mye veiledning og tilbakemelding som skal gis i det enkelte emne.

Videre bør man snakke om innholdet i denne veiledningen. Oppfattes veiledning som veiledning av studentene?

Man bør også arbeide med opplevelsen av mangelen på tid. Har man for liten tid til å gjennomføre veiledning? Bør man omprioritere undervisningsoppgavene? Bør det tilføres ressurser?

Til slutt vil vi mene at det er et problem hvis studenter ikke tar imot tilbud om veiledning og tilbakemelding. Erfaringsdeling på tvers av emner og studieprogram kan være nyttig for å finne frem til «best praksis» løsninger hvor nytteverdien av veiledning og tilbakemelding blir tydelig.

FOU-basert undervisning

Respondentene opplever at det faglige innholdet i undervisningen oppdateres regelmessig for å reflektere nye FoU (65% mener dette skjer i stor eller svært stor grad). Studentene får også trening i å bruke vitenskapelig metode og tankesett (53%). Færre mener at det benyttes pedagogikk som er forankret i forskning om studentenes læring (39%). Bevisstheten om dette er størst på LUP (Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk (48%)).

Respondentene mener også at studentene *i ingen/svært liten, eller liten grad* deltar i forskningsproduksjon (78%). Kun et mindretall mener at studentene deltar i forskningslignende/undersøkende studentprosjekter eller læringsprosesser *i stor eller svært stor grad* (24%). Det er i utgangspunktet ikke satt noe skille her mellom bachelor og masterstudier. Vi antar at masterutdanningene vil ha større innslag av FoU. Til sammen 36% av respondentene tok utgangspunkt i et emne på mastergradsnivå da de besvarte undersøkelsen.

Det siste støttes delvis i Studiebarometeret for 2020 og 2021. Når studentene blir bedt om å gradere ulike deler av eget læringsutbytte er det påstandene om forskningsrelatert læringsutbytte som får laveste indeksverdier begge år:

- Kunnskap om vitenskapelig arbeidsmetode og forskning (3,2)
- Egen erfaring med forsknings- og utviklingsarbeid (3,0)

Begge påstandene så en nedgang på 0,1 fra 2019 og forble uendret i 2021. Her ligger HINN i 2021 0,1 en under snittet i sektoren.

Vi mener at det er naturlig at en mindre andel av studentene deltar i forskningsproduksjon på bachelornivå. Andelen bør være høyere på masternivå.

Vi anser det derimot som meget relevant å styrke studenters mulighet til å delta i forskningslignende/undersøkende studentprosjekter eller læringsprosesser.

Kvalitetsarbeid på studieprogramnivå

Studentevalueringer beskrives som den viktigste kilden for utvikling og design av studieprogrammet. 59% mener dette benyttes i stor eller svært stor grad. Dette er gledelig. Vi antar at man da sikter til emneevalueringer (eventuelt studiestartundersøkelsen), da nasjonale undersøkelser synes å være mindre brukt (21% mener det brukes i stor eller svært stor grad).

Forskning innen fagfeltet oppgis også som viktig (56%). Det er også tydelig at man hører på studenttillitsvalgte (43%).

Vi registrerer at fagfelleevalueringer, tilbakemeldinger og undersøkelser fra samfunns- og arbeidsliv, samt nasjonale undersøkelser får laveste indeksverdier (2,6, 2,7 og 2,8). Det er et spørsmål om kvalitetsarbeidet ved studieprogrammet kan bli en for intern prosess. Tiltaket med systematisk bruk av periodiske studieprogramevalueringer vil kunne bidra til at denne siden av kvalitetsarbeidet styrkes.

Tilknytning til arbeidsliv

Vi så under «Undervisning og arbeidsformer» at tilbakemeldinger /forventninger fra arbeids-/samfunnsliv i minst grad har betydning for valg av undervisnings-/arbeidsformer (24%). Under «Tilknytning til arbeidsliv» gis det delvis et annet bilde.

Et flertall av respondentene mener at studieprogrammet er innrettet mot en spesifikk profesjon/bransje i stor eller svært stor grad (71%). Videre mener nesten halvparten (48%) av respondentene at representanter fra arbeidslivet har vært involvert i utvikling av studieprogrammet. Samtidig er det kun 19% som mener at «tilbakemeldinger og undersøkelser fra samfunns- og arbeidsliv» i stor eller svært stor grad har vært benyttet for utvikling og design av studieprogrammet (i tilknytning til «Kvalitetsarbeid på studieprogramnivå»).

Når det gjelder læringsutbyttene mener de vitenskapelig ansatte at undervisningen i stor eller svært stor grad gir generell kompetanse som er relevant for arbeidslivet (78%), fagspesifikke ferdigheter som det aktuelle arbeidslivet etterspør (80%), og i noe mindre grad, evne til å tilegne seg nye kunnskaper som kreves i arbeidslivet (73%). Dette må dog sees i sammenheng med at ferdighetstrening brukes i mindre grad enn andre undervisningsformer (se over).

Det kan virke som om det viktigste virkemidlet for å styrke tilknytningen til arbeidslivet er «Bruk av gjesteforelesere eller 2-stillinger fra arbeidslivet» (75%). «Hospitering i arbeidslivet for undervisere» synes å være lite brukt (23%).

Vi registrerer også at våre undervisere opplever minst behov for å styrke sin kunnskap om arbeidslivets behov for kompetanse («Egen kompetanse og kompetanseutvikling»), samtidig som «egen erfaring/kompetanse» er den viktigste faktoren når man velger undervisnings-/arbeidsformer i emnet («Undervisnings- og arbeidsformer»).

Høgskolen i Innlandet har hatt forholdsvis svake resultater de siste to år i Studiebarometeret når det gjelder «tilknytning til arbeidslivet». Indeksverdien for hovedområdet «tilknytning til arbeidsliv» har i 2019 og 2020 ligget på 3,1. I 2021 sank indeksverdien ytterligere til 3,0. Det var kun hovedområdet «tilbakemelding og veiledning» som hadde like svak indeksverdi i 2020 (3,1). Denne var uendret i 2021.

Underviserundersøkelsen kan peke på noen potensielle områder fagmiljøene og fakultetene kan utvikle for å styrke studentenes opplevelse av tilknytning til arbeidslivet. Man kan spørre seg om man vil være tjent med å:

- La tilbakemeldinger/forventninger fra arbeids-/samfunnsliv» i større grad ha betydning for valg av undervisnings-/arbeidsformer.
- Legge til rette for hospitering i arbeidslivet for undervisere på en mer systematisk måte.
- Benytte Tilbakemeldinger og undersøkelser fra samfunns- og arbeidsliv som grunnlag for utvikling og design av studieprogrammet.
- Vurdere hvordan ferdighetstrening gjennomføres.

Til slutt vil vi nevne at det faktum at man i stor grad bruker egen erfaring/kompetanse som grunnlag for valg av undervisnings-/arbeidsformer, ikke nødvendigvis sikrer tilknytning til arbeidslivet.

Egen kompetanse og kompetanseutvikling

Vi registrerer at undersøkelsen ikke får så store utslag under vurdering av kompetanse og kompetanseutvikling. Det tydeligste utslaget er at respondentene mener at de ikke har verken tilstrekkelig tid eller økonomiske midler til å ivareta egen pedagogisk utvikling på arbeidsplassen. Et stort flertall mener at de i ingen/svært liten eller liten grad har tid (75%) eller økonomi (58%) til å gjøre dette. Det synes å være klart at tidspress er en avgjørende negativ faktor i utøvelsen av gjerningen som underviser/veileder.

Vi ser at respondentene har størst behov for å øke sin kompetanse innen (med indeksverdier i parentes):

- Varierte undervisningsmetoder (3,3)
- Digital undervisning (3,3)
- Studentaktive læringsformer (3,2)
- Alternative vurderingsformer (3,2)

Vi ser at dette er områder det har vært en del fokus på de siste årene. Vi antar at dette har skapt behov og motivasjon for å øke kompetansen. Respondentene har minst behov for å øke sin kompetanse innen:

- Veiledning (2,9)
- Utdanningsledelse (2,9)
- Kunnskap om arbeidslivets behov for kompetanse (2,8)

Vi er usikre på om dette bør danne utgangspunkt for en strategi for kompetanseutvikling i høgskolen. Med forholdsvis svake resultater i Studiebarometeret på veiledning og tilknytning til arbeidsliv, mener vi at dette må prioriteres med tanke på kompetanseutvikling i årene som kommer.

Konklusjon

Det kan synes som om arbeidet med undervisning og veiledning i første rekke er individuelle prosesser hvor faglærer i mindre grad interagerer med fagmiljøet, praksisfeltet/arbeidslivet og studentene. Det kan synes som om det viktigste hinderet for å få til åpnere prosesser er tid. Vi mener at høgskolen har et potensial for økt kvalitet gjennom organiserte ordninger for kollegial støtte og samarbeid om undervisningen.

Det er gledelig at studentevalueringer og interaksjon med studenttillitsvalgte er avgjørende brikker i kvalitetsarbeidet ved høgskolen. Samtidig ser vi en fare i at kvalitetsarbeidet kan bli en for intern prosess hvor eksterne nasjonale evalueringer, fagfelleevalueringer og interaksjon med samfunns- og arbeidsliv får for liten plass. Vi antar at en hovedgrunn til dette igjen er tilgjengelig tid.

Når vi sammenligner Underviserundersøkelsen med resultatene fra Studiebarometeret, kan det synes som om studenter og faglig ansatte har ulik opplevelse av «veiledning og tilbakemelding» og «tilknytning til arbeidslivet» i høghskolen. Vi mener at høghskolen vil ha nytte av en forventningsavklaring på disse punkt. En slik avklaring vil kunne lede til behov for kompetanseutvikling. Igjen kommer tid opp som en avgjørende faktor for å lykkes.